Ч. 29. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem Львів, 23. липня 1928. Почтову належитість заплачено гуртом Рік II.

ПРАВДА
ЧАСОПИС ДЛЯ НАРОДА

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.: „ПРАВДА" Львів, вулиця Льва Сапіги ч. 26, 1. пов.

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ: Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з. 50 сот. Місячно 1 зол.

ЗА КОРДОНОМ: Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Замах на короля

Еспанський уряд проголосив комунікат, у якому подає, що поліція впала на слід нового заговору. Заговірники задумували замах на короля і Прімо де Ріверу на день 18. липня в часі посвячення новозбудованої позапіринейської залізничої лінії. Комунікат підчеркує, що всі заговірники, без огляду на їх урядове становище будуть потягнені до гострої відвічальности. Послідне речення комунікату викликало в широких кругах незвичайне враження, бо мож додуматися, що в заговорі мусіли брати участь високо поставлені особи з військового і політичного світа.

Завзяті бої в Східній Африці

Ескадра англійських літаків обкидала бомбами місцевости, що лежать у межах держави Ємен. Сталося це в звязи з розбиттям переговорів між Єменом і Великою Британією в справі устійнення границь. Між англійськими військами і військами тубольців ведуться завзяті бої Населення покидає загрожені місцевости та втікає в гори.

Ємен це країна в південно-західньому куті Арабії. Має 750.000 мешканців. Переважно височина, підсоння горяче. В старину називалася ця країна „Щаслива Арабія". До світової війни належав Ємен до Туреффини, тепер окрема держава.

Виповнення амнестії

Міністерство справедливости розіслало до всіх окружних судів і прокураторів розпорядження в справі приноровлення амнестійного закона. Підписання закона послідує зараз по приїзді Президента і тогож дня буде проголошене в Дневнику законів. Рівночасно поручено презесам окружних судів, щоби здержали ті справи, в яких присуд підпав би під амнестію. Поручення це має на меті зменшити трохи тягар із переладованих надміром справ судів. На річи — много говориться та пишеться про ту амнестію, та в дійсности дуже мало наших буде користати з її „благ".

Вибух 500 гранатів

З касарень 18. п. п. в Скернявицях везло кількох жовнірів і підстаршин возом 500 ручних гранатів. Котрийсь із жовнірів закурюючи папіроску кинув горіючу сірничку між скрині з гранатами. В хвилину опісля слідував страшний вибух. Коли на місце випадку прийшли зваблені гуком старшини побачили страшний вид: коло розторощеного воза лежали біля побитих коней тяжко ранені: капраліТлупко і Каламанський та рядовик Тимошук. Ранених у грізному стані відвезено до шпиталя.

Страшна буря

В днях 4 і 5 липня перейшов майже понад цілу земську кулю страшний буревій. В Берліні огнева сторожа інтервеніювала в 350 разах, усуваючи повалені дерева, а навіть стіни і покрівлі дімків з хідників. Число тяжко ранених виносить 15 осіб. В Японії цикльон спричинив великі шкоди. Загинуло коло 20 рибацьких лодок. В Канаді грім убив 4 особи, а 3 ранив. Другий грім ударив в трансформатор, спричинюючи брак світла в одній частині Віннiпегу.

Зміна польської конституції

Уряд опрацьовує вже проєкт зміни конституції. Всі подробиці в цій справі держиться в тайні. Ходять чутки, що проєкт предвиджує дуже значне скріплення влади президента держави. Кермуючі кола Безпнртійного Бльоку рахуються з тим, що проєкт зміни конституції не знайде в соймі більшости, але всетаки переважає думка, що ті зміни увійдуть в життя.

Важне розпорядження

Міністерство залізниць видало розпорядок, що залізничі каси є обовязані приймати назад невикористані карти їзди. За білети такі, що не могли бути використані через спізнення поїзду, хоробу подорожного або з иншої важної причини будуть каси звертати всю належитість, оскільки одначе подорожуючий одержить від начальника стації посвідчення, що справді така причина зайшла.

Зміни на становищах воєводів

В польських політичних кругах рахуються з можливістю поважних змін на становищах воєводів. Два воєвідства волинське і білостоцьке опорожнені через уступлення воєводів Меха і Рембовського, а поморський воєвода Млодзяновскі перед кількома днями вмер. Обсада цих трьох воєвідств може викликати зміни в инших.

Новий перелет понад Атлянтик

Двом італійським військовим летунам Феррарі й Дельпрето вдалося перелетіти з Риму через океан до Бразилії. Освіши в Наталю (в Бразилії), направили дещо ушкоджений літак і полетіли до Рійо де Жанейро. По годині однак вернули і залишилися в Наталю. В сей спосіб здобули вони новий світовий рекорд лету на віддаль, бо перелетіли протягом 50-ти годин коло 7.500 кільометрів. (Останній рекорд, як відомо здобутий Американцем Чемберліном, виносив 6294 кільометри). Італійські кольонії в Аргентині витали геройських летунів з великим ентузіязмом. Італійський король, Мусоліні й італійське міністерство війни вислали ґратуляційні телеграми. Арґентинські офіційні чинники приготовляють до офіціяльного повитання летунів. Літак через цілий свій лет понад океан утримував постійний звязок з радіотелеграфічними стаціями на побережах, кораблях і островах.

Арештовання князя

Много шуму в мадярських аристократичних кругах викликало арештування князя Людвика Бурбонського, довершене будапештенською поліцією. Арештовання довершено на основі гончих листів, висланих поліцією в Парижі, що стежила за князем, який брав участь у фалшуванні вартісних паперів, Як стверджено, князь Бурбонський вже не перший раз був у Будапешті. Останнім разом старався о більшу долярову позичку в тамошніх банках, але безуспішно.

Соціяльне питання по науці Христа

Наперід така засада, щоби відібрати від богачів їх приватну власність і замінити її на спільну, є грішною, бо Божа заповідь, що заборонює красти, буде все потоптана, чи маєток забирається одному чоловікови, чи всім. Кождий чоловік по Божому законови має право посідати і вважати за своє те все, що він набув справедливим способом. І кождий, хто перешкаджає йому виконувати те право, грішить проти Божого закона. Дальше скасовання права власности є несправедливістю, мрією, яка ніколи не може здійснитися. Кождий чоловік вже з природи своєї має склонність до набування чогось на свою виключну власність. І в нашій людській природі лежить привязання до річи, яку хтось набув собі, чи то буде гріш, чи рілля чи яка друга. Вже тому 40 літ Папа Лев XIII. пишучи про соціяльне питання, так сказав: „Земля, що її вміло обрабляє пильний робітник, значно зміняється; з невроржайної стає врожайною й плідною. Праця, котра поліпшила ту рілю, так з нею зрослася і змішалася, що загалом не можна її відділити від землі. Чиж проте справедливість дозволить на це, щоби другий забрав на свій ужиток це, над чим хто инший працював в поті чола? — Ніколи! Справедливий овоч праці належиться тільки тому, хто доконав праці.“ — Особиста власність є не тільки справедливою й слушною, але є вона корисною а навіть конечною. Бо що дає чоловікови охоту до праці? Надія, що він своєю працею чогось доробиться, що заощадить щось на будуче для себе й рідні. З хвилею запровадження соціялістичного ладу та надія мусить зникнути. Бо чи він працюватиме мало, чи много, більше не буде мати від другого. На щож про те працювати? Для кого? Кождий думав би тільки про те, як зашанувати свої сили й здоровля, а в слід за тим заткалобся жерело, звідки плине добробут і замість вимріяної рівности маєткової, наступив би в усіх рівний недостаток і нужда. Найкрасшим доказом на те є російські большевики, що силою завели соціялістичний лад у своїй державі і замість обіцяного раю, зділали пекло, повне нужди. Найбогатша колись країна, від коли в неї запроваджено спільну власність і то ще не цілком, бо це було неможливим, стала країною нужди.

Одного робітника запитали раз, як він собі уявляє таку соціялістичну державу, в котрій всьо булоб спільне. Він зняв зі себе старий кафтан, розірвав його на кілька куснів, дав кождому з присутних там по одному й сказав: Глядіть, як довго цей кафтан був цілий, хоть старий він, то все таки служив бодай мені. А тепер, коли він поділений, ні мені нікому непридатний. І мав слушність. Бо зі спільного майна кождий брав би, кілько міг би зарвати, а мало дуже булоб таких, що думалиб про те, якби його щирою працею підтримати й побільшити.

Впрочім подумаймо собі, кілько то разів чуємо ми скарги і то нерідко справедливі на злу господарку громадським майном. Тому що те майно не є власністю тих, що ним завідують, а коли до того це не є люди навкрізь чесні та совісні, стараються так ним завідувати, щоби як найбільше придбати собі. А про загал, про громаду їм мало ходить. Доперва що булоб, якби так всі земські добра й достатки перейшли під спільний заряд? Нині в нас дві родині, два господарі не можуть зі собою погодитися. Син тільки що оженився, вже хоче від батька ділитися, щоби лише на себе працювати. Чиж можливо проте, щоби всі родини в селі чи громаді працювали не для себе особисто, але для всіх?

Правда, треба признати, що цей лад, що його хотять запровадити соціялісти та комуністи, є в теорії дуже гарний, але в практиці він неможливий. Бо щоби його запровадити, треба всіх людей змінити, треба прямо перетворити людей в ангелів, а цего ніякий соціяліст не потрафить.

(Дальше буде.)

О. С. КОВАЛІВ

Чи Служба Божа повинна відправлятися по українськи?

Жертву св. Літургії (Службу Божу) установив Ісус Христос на послідній вечері, в четвер перед своїми муками, коли споживав зі своїми Апостолами пасхальне ягня. І тоді не згадав ані словечком, в якій мові та жертва має відбуватися, тільки сказав: **„Сіє творите въ моє воспоминаніе“.** (Лук. 22, 19). Служба Божа отже відправлялася в нас у старославянській мові не з Христової установи, але з инших причин.

Коли упритомнимо собі історичний розвій жертви св. Літургії, побачимо, що початкові церемонії уживані священиками при перетворюванню хліба і вина в Тіло і Кров Ісуса Христа відбувалися в мовах: еврейській, грецькій і латинській. Колиж українці приняли християнсько-католицьку віру від греків за панування київського великого князя св. Володимира Великого (рівноапостольного) 988

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 16

Гетьман Богданко

— А що, браття, — каже на те Богданко — не шкодилоб попробувати козацької шаблі, чи просіче, чи зазубиться на мурах Кафи...

— А вжеж, а вжеж! — Гукає козацтво. — Треба, треба попробувати!

А отаман Богданко дальше:

— Та, браття, цей що полізе в воду, не спитавши броду, не розумно робить! Треба перше розвідатися, які там сили, а тоді, з Богом! Тому вишлемо насампеpед кількох козаків, що добре говорять по татарськи й турецьки на розвіди: щоб принесли вісти про сили ворога в Кафі в сусідстві її. Думаю, так буде добре...

Козацтво притакнуло.

Тоді отаман:

— Та поки що спочивку нам треба! До берега веслуй!

Пішов отаманський приказ по чайках:

— До берега веслуй!

Глядять очі керманичів на квадранти й керми на північ до берега навертають.

Узялися козацькі руки до весел, зашуміла вода, запінила.

А тимчасом стало свитати.

Пливуть...

Червона заграва зі східнього неба вдарила на море, осяла темні хвилі. Свіжим холодом дихнуло. Козацтво хреститься ясний ранок витає...

У пустому, відлюдному місці причалили до берега.

Повитягали чайки на беріг, поховали в хащах.

Отаман варти порозставляв. А тоді каже:

— Хто між товариством татарську чи турецьку мову знає й здатний на розвіди йти, хай у мене голоситься!

Не довго тривало, як зголосилося пятьох запорожців. А шестий отаманів побратим Покотило голоситься:

— І я піду на розвіди, отамане! Знаю я й турецьку й татарську мову, знаю й звичаї бісурменські...

Зрадів князь Богданко на цю охоту побратима:

— Добре, добре, побратиме! Дуже тішуся, що ти йдеш! Поручу тобі щось таке, що іншим не поручивби. Але ти мій побратим, ти не відмовиш мені!

— Кажи в саме пекло йти — піду! — каже Покотило.

— Може й у пекло треба буде, не знаю! Не в те пекло, що на тому світі, а що на цему, в бісурменське! Ти мусиш мені вивідатися, де сидить Пшерембський, та чи є в нього моя Оленка...

— Гм. — пробурмотів Покотило — в бабські справи лізти. Та ніщо, може вирятую християнську душу...

Видали їм турецькі одяги й усі шість заразісько поперебиралися в них:

— Ха, ха, ха! Справжні бісурмени! — сміялися козаки.

А Покотило, як прощався з князем Богданком, каже:

— Не сподійся мене, побратиме, скоро! Не жди мене тут! Требаж мені буде довго нюшити, нишпорити, заки попаду на кишло потурнака, сподівайся мене на Січі.

— Добре, брате! Нетерпляче дожидатися буду тебе тамечки! Прощавай та вертай щасливо й із вісткою доброю.

Щиро обнялися оба побратими тай розійшлися.

А козацтво взялося багаття розводити тай обід готовити.

По невибагливому козацькому обідові, спочивало козацтво по трудах ночі. Хто спить, а хто так лежить у мягкій траві.

Заслужений спочивок. Не має тільки спочивку вартовим та отаманові похідному князеві Богданкові.

Та вартові що година зміняються — одні на спочинок ідуть, а другі свіжі на їх місця приходять.

Нема тільки спочивку йому, отаманові похідному.

Він по таборі ходить усюди заглядає, а вже найбільше на вартових позір дає...

Цеж не дома на Січі, а на чужині

р., св. Літургія і св. Письмо були вже на старославянську мову переведені славянськими апостолами св. Кирилом і Методієм (862 р.). Апостольська Столиця (папа Адріян II.) потвердила се нове славянське Богослуження 867 р. І так Служба Божа відправляється на мові старославянській вже поверх десять століть.

Але старословянська мова має за собою не тільки вікову традицію; вона визначається незвичайним засобом слів і виразів. Таїнства св. віри трудно зрозуміти, але ще труднійше їх виразити. Бо не є се річи звичайні, буденні, але взнеслі, надприродні. Жертва св. Літургії належить до сих таїнств, для людського розуму недоступних. Вирази в ній повинні бути означені ясно й недвозначно, а до сього як раз надається так поважна й прекрасна мова, якою є мова старославянська, яка стала основою славянського письменства й славянських літератур.

Головною же причиною, задля якої заховано в Службі Божій мову старославянську, є се, що мова ся належить до т. зв. язиків мертвих. Нині вже ніодин нарід її в щоденній бесіді не вживає; і саме тому старославянська мова не підлягає безнастанним змінам, які замічаємо в инших мовах. Возьмім пр. якийсь наш часопис з перед 50 рр. і порівняймо його з часописом теперішним; яка кольосальна ріжниця! Скільки знайдемо в тій давній газеті ветхих слів і перестарілих виразів, скільки архаїзмів, які вже нині не істнують, а на місце котрих вступили инші слова! Скільки слів змінило від тоді своє значіння! Але по що так далеко сягати? Возьмім Малий Катихизм з р. 1904, виданий накладом ц. к. Видавництва книжок шкільних і порівняймо його з катихизмом печатаним 20 літ пізнійше; скільки і тут слів змінених та скільки змін в самій складні! Супроти того щож сталосяб з жертвою св. Літургії, якби Церква була зневолена не кажу що двайцять, але що кількадесять літ зміняти зміст молитв уживаних підчас Служби Божої і то не тільки в одній мові, але в кількох, кільканайцятьох, ба навіть в кількадесятьох. Праця булаб се велика й мозільна, а в додатку позакрадалисяб тут і там чималі похибки, хотяй би виконувано як найстислійшу контролю. Всему тому запобігла Церква, завівши раз на завсіди в нашім обряді мову старославянську, у Греків старогрецьку, у латинників латинську.

Нераз доводиться нам чути, що нарід присутний на Богослуженню не розуміє як слід молитв священика. Якби Служба Божа правилася в мові українській, всі присутні з більшою увагою й користю бралиби живу участь в безкровній жертві. Але чи так було би справді? Взнеслі гадки, які містяться в молитвах св. Літургії, трудно без відповідного приготовання зрозуміти і в матірній мові. Ліпша є метода, яку поручають Отці на вселенськім соборі в Триденті, аби вірним в проповідях обяснювано приступно зміст і значіння молитов і обрядів літургічних. Такий спосіб є успішніший, як виказали довголітні досвіди ревних душпастирів. Так поступає Церква ще й нині, коли радить священикам, аби в неділі й свята відбували т. зв. науки недільні, підчас них пояснювали вірним таїнства св. Жертви та давали вказівки, як належить Сл. Божої слухати, аби з неї хосен віднести. Якби ми допустили, щоби Служба Божа правилася по українськи, то хосен з сього не був би більший, навпаки, навіть зменшивсяб. Бо святі таїнства, хотяй би їх висказано і в рідній мові, нарід однаково не зрозумів би без пояснень, а підчас цілої Літургії ніхто пояснень давати не буде. Тільки повстали би з сього чималі шкоди.

(Дальше буде).

Зі світа

Катастрофи — випадки.

В горах Гарц у Німеччині, в місцевости Валькунріде особовий поїзд наїхав на автобус. 9 осіб понесло смерть; а 28 тяжкі рани. — Підчас пробного лету впав до моря італійський військовий літак. Трьох летунів втопилося. — На Камчатці, в Росії кілька вульканів підняло грізну діяльність. В послідних двох тижнях стверджено 20 випадків землетрусу, який спричинив великі шкоди в будинках. — На французькім військовім літаку в часі лету вибух огонь. Один летун згорів, другий при помочі спадака вратувався, вискочивши з горіючого літака.

Вибух вулькану на Філіпінах.

З Маліні повідомляють про вибух вулькану Паскан на острові Люзон. Лява заляла ціле місто. Мешканці міста, що лежало у стін цеї гори розбіглися в паніці. Частина схоронилася до концентраційного табору, де занотовано вже випадки холери.

Королівська адоптація.

З Білгороду доносять, що югославянський король звернувся до вдови по вбитому послові Павлові Радічеві з проханням, щоби віддала йому двоє дітей,

---

ворожій землі — треба дуже берегтися, все на поготові бути!

Нема спочинку отаманові князеві Богданкові Ружинському.

Та не тільки тому спочивку не має, що треба табору, як ока в голові, берегти, а й думи не дають спочивку, спокою не дають...

То отаманське око по таборі, по козацькому несеться, а думи поза табор вються.

...Що там моя бідна Оленочка діє в лабетах потурнака? Де вона пробуває? Чи дуже знущається над нью перекиньчик? Чи вдасться побратимові найти потурнацьке кишло, чи довідається він щонебудь про Оленку?

Не дають важкі думи спокою...

А сонце в гору знімається — вже й полудне.

Не довго ждав отаман Богданко, як вернули перші звідуни.

— Батьку отамане, — голосять — увесь Крим безборонний, бо сливе все здібне до оружя пішло на виправу — нема в Кримі тільки старці, жінки та діти й невольники та їх наглядачі. Можна погуляти в Криму та визволити багато невольника!

— Добра вістка! — каже Богданко — Та от цікаво куди подалася татарська орда.

Цего не знали перші звідуни. Аж на другий день прибули останні звідуни, Крім Покотила. Та князь Богданко й не ждав його.

— Не скоро він вернеться з вісткою потрібною мені! Не легку роботу має! Добре десь зачаївся клятий потурнак тай добре береже своєї добичі розбишака — думав князь Богданко.

Невеселу вістку принесли звідуни.

— Подалися Татари чорним шляхом на Волинь та на Поділля! Радіють тут ті поганці, що остали: багатий кажуть ясир буде тай іншого добра привезуть у Крим Татари, коли вернуть — голосили звідуни.

— Радіють! — скрикнув. Не будуть радіти, як ми погуляємо в них на Криму! Як долине до них вістка про запорожське гуляння, думаю скоро кинуть Волинь і Поділля та в свою землю повернуть.

І випрямився отаман Богданко тай сказав грімко:

— Погуляймо, товариство, на славу Запоріжжа та на добро землі рідній! І невольника визволимо чимало й Татар завернемо з дороги. Я певен цего, що як тільки почують вони про нашу гостину в Криму, не гаючися повернуть рятувати своїх. Тому зараз у похід! Не гаймо ні хвилинки!

— У похід, у похід! — греміло козацтво.

А отаман говорив:

— Та відома річ у сухопутньому поході треба нам коней. Що чайка на воді, то кінь у степу запорожському козакові! Та шкода нам гаяти часу, вертати по коні на Запоріжжа! Підемо, браття, по коні в татарські степи! Чайки оставимо тут, бо тут захистне та безпечне місце! До кожної чайки приставимо по трьох людей — нехай бережуть, вартують! Отаманом над вартовими буде Шах! А всі інші в похід! Ага, а всі визволені каторжники, як хочуть, хто хоче остає біля чайок, а хто хоче з нами в похід.

Не багато каторжників остало біля чайок, тільки ці, що вже дуже були знесилені, а всі інші сказали:

— Підемо в похід!

— Славно! — загреміло козацтво їм у відповідь.

І стануло товариство в лави тай рушило в похід —

— Попереду підуть звідуни, щоб вислідити де найбільші стада коней пасуться — каже отаман Богданко.

Задудонів степ під козацькими ногами, зашуміли, зашелестіли, високі трави степові.

(Дальше буде.)

яких він хоче адоптувати (взяти за свої). Вдова погодилася на прохання короля та віддала королеві 10-літню дівчину Лядічу та 13-літнього хлопця Павла.

Доля Троцького.

Деякі часописи подавали вістку, що Троцький засуджений Сталіном на засланння не посмиршів, але що й звідтам як міг, старався підставити стільця Сталінови. Та покищо нічого йому не вдіяв. Бо ось по найновійшим вісткам, Троцький, який був досі в Вернім, має бути вивезений ще дальше вглиб Сибіру. Станеться це тоді, коли він подужає, бо тепер лежить хорий.

Землетрус у Смирні.

Із Царгороду доносять, що в околиці Смирни і у самій Смирні відчули дуже сильні підземні трясення. Кільканацять домів завалилося. Одна особа вбита. Кільканацять важко ранених.

Замах на тюрму.

Президент німецького парляменту Лебе, б. канцлер Вірт, соціялістичні та демократичні посли, нач. редактор „Фосіше Цтґ." Бернгард та голова демократичної партії Еркеленц підписали різкий протест проти присудів смерти в донецькому процесі в Москві. Підписані заключають у протесті совітський уряд, щоби цей стримав виконання присуду головно на 68літнім Рабіновичу та цілій низці инших інженірів та техніків. У протесті стверджено, що орґанізація промислових саботажів істнувала тільки у фантазії совітських суддів. З окрема доносять до „Н. Вінер Журналю", що в пятницю вечором о год. 10-тій послідував вибух підкладених бомб в тюрмі на Лубянці в Москві, де перебували присуджені на смерть. Вибух був на стільки сильний, що на сумежних вулицях повипадали шиби з будинків. Ранено кількадесять осіб. Зараз після вибуху тюрму окружило військо Д. П. У., а ранених перевезено автами до шпиталю. Большевики скривають подробиці про цей замах у глибокій тайні так, що не відомо, яка була причина замаху. Можливо, що був це протест проти присудів в донецькому процесі, а можливо також, що була це демонстрація підпольної орґанізації соціял-революціонерів проти большевицького режиму, бо 6-го липня минули саме 10-ті роковини від повстання соціял-революціонерів у Рад. Союзі.

Стан засівів.

Головний статистичний уряд ствердив стан засівів у кінці червня й зазначив, що озимина й ярина в відношенні до попереднього місяця виявляють поправу. Та все таки стан збіжа в порівнанні з попереднім роком в тому самому часі гірший. Із поодиноких рейонів найкраща якість стану засівів була в воєвідствах познанському, поморському, краківському та шлеському, а найгірше в воєвідствах виленському та новгородському.

Злочинці урядниками на Радянщині.

Большевицький часопис „Правда Востока" подає, що в Ташкенті арештували народнього комісаря судівництва узбекістанської республики Ніґматулаєва за це, що допустився цілого ряду злочинів. За його урядування карані вже проступники занимали становища суддів і прокураторів у цілій радянській республиці.

Гарно вони судили, можна сподіватися. Щось таке можливе хіба тільки на Радянщині. Та воно вся радянщина побудована на крови, злочині та кривді.

Як вирятуємо „Рідну Школу" від скрути?

(Голос селянина.)

Вичитавім в наші „Правді", жи з „Ріднов Школов" кепско, жи ни має гроший, тай так мнє тото коло серце млоїт, так млоїт, жи місце си не находжу. Як то може бути мишлю си, жи нас тілько Українців, а навіт того, що для нас найважніши ни можимо втримати? Як то може бути? I кажу вам так млоїт мнє, так спокою не дає, робота мнє сі ни бере. Вийду на обісце, а в голові ми як той вітрак: „Рідна Школа" ни має гроший, ни має на ваканц навіт навчителям заплатити! Піду в поле, то само, піду в сад то само.

Нє, не буду мав спокою, поки ни напишу! I сів я писати, та як ту зачити?

I мислю си, не буду багато виписував, спишу відразу що думаю.

Наша „Рідна Школа" ніколи ни буди стояла силне на ногах, поки ни буди мала тілько членів, шо з їх вкладок зможи всьо оплатити. Ба, скажити, ото раз! та ми тоє самі файно зниємо, али як їх тих членів притєгнути, коли їх хоч мотузом тєгни, ни притєгниш.

А певно жи так, жи ни притєгниш, бо членів тра си виховати. Я простим своїм хлопским розумом мишлю так, жи всьо сі зачинає від маленького, так і ту

о. С. КОВАЛІВ 4

З вандрівки по Римі

Тимчасом Павло V. 1605 р., бажаючи обняти мурами базилики святі місця, які після пляну Мікель Анджеля стояли перед базилікою, закинув плян Браманти й Мікель Анджеля у формі грецького, себто рівнораменного хреста й постановив надати святині вид хреста римського (з довшим рамям головним). Карло Мадерна предложив нові пляни, котрі папа затвердив. Головний корабель продовжено о 50 метрів і зискано на тім три каплиці та портик, але загублено перспективічне враження цілости базилики зблизька, а передусім величезної копули, яка щойно здалека робить величаве враження. Мадерна вибудував також фасаду в бароковім стилю, через те ще більше відіймив базиліці з фронту знамя святині. Дня 18. падолиста, 1626 р. довершив посвячення нової церкви Урбан VIII., а саме в 1300 літ по посвяченню старої базилики. По Мадерні обняв управу над будовою Берніні 1629 р. Він то задумував по правій і лівій стороні фасади вибудувати вежі для дзвонів, які однак iзза слабих фундаментів фасади не викінчено. Сьогодні на місці веж стоять годинники. Натомісць Берніні виставив на площі перед базилікою колюмнаду і ґалерію, які роблять незрівнане враження й затирають незгідність будови з фасадою.

По стільки літах будови та по таких ріжнородних пригодах є церква св. Петра на Ватикані вправді не найгарнійшою, але за те найбільшою святинею світа. Поверхня сеї святині виносить 15.160m^2, підчас коли медіолянська базиліка виносить 8.406m^2, кольонська 6.160m^2, а в Антверпії 4.969m^2. Св. Петро на Ватикані містить в собі 30 престолів, 390 статуй, 748 колюмн, 290 вікон, а може помістити поверх 80.000 людий.

Довжина святині враз із портиком $211^1/_2$ метрів, широкість $27^1/_2$m; висота від підлоги аж до яблока на ліхтарні виносить $123^1/_2$m, а до самого вершка хреста $132^1/_2$m. Промір копули виносить 42m., є проте лиш о півтора метра коротший від проміру Пантеону. Супроти тих розмірів инші великі святині світа справді маліють, бо базилика св. Павла в Лондоні має $158^1/_2$m довжини, фльорентійська базилика $149^1/_2$m, кольоньська й медіолянська базилика $136^1/_2$m, св. Павло за мурами Риму має 128m., вкінці собор св. Софії в Царгороді 108m.

Перед самою базилікою св. Петра в Римі красується чудова амфітеатральна площа, яка може помістити 300.000 людий. Є се найгіднійша прикраса „святині світа", якою є базилика св. Петра. Ціла площа, 340m довга а 240m широка, складається з двох частий; перша, перед базилікою, є трапезом, друга часть площі, притикаюча до першої, має вид еліпси. Окружають її півкулисті ґалерії, зложені з чотирьох рядів колюмн і пілястрів висоних на 15m. Сих колюмн є 184, витесаних з травертину, а пілястрів 88. Просторонь поміж поодинокими колюмнами, котрі творять три рівнобіжні до себе дороги, є так велика, шо середною дорогою моглиби вигідно два вози їхати поруч себе. Над колюмнами зніма-ється балюстрада, на котрій розміщено 192 статуй, на пять метрів високих, також з травертину. Незрівнана та колюмнада є ділом славного будівничого Лаврентія Бернінього, котрий її підняв-ся за старанням і на кошт папи Александра VII. (1667 р.) Кошти будови площі виносили чотири міліони залотих.

Посеред площі пишається обеліск, се є ґранітовий стовп, $25^1/_2$ метрів високий з одноцільного каміня, ваги около $^1/_2$ міліона кґ., увінчаний на своїм вершку хрестом, в котрім міститься частиця св. хреста. Своїм походженням сягає цей обеліск дуже давної минувшини. Перед 33 віками стояв він при поганській святині сонця в Єгипті. З Єгипту привезено його з великим трудом до Риму 39 р. по Хр. і прикрашено ним цирк ватиканський, памятний „живими смолоскипами" св. мучеників, а який стояв в місці нинішної базилики і закристії св. Петра. По збуренню цирку обе-

тра робити. Нас, кажити, в самій Галичині є щос до штири міліони, то ніби велика сума, найби кождий дав тільки ґроша а вже булоби штири міліонів ґрошів. (Про тото було тогід в „Правді“) Али то ни в тім тілько єнтерис — так виховаємо власнє членів "Рідної Школи“

А виховаємо їх лишень так, жи назначимо найменьшу вкладку, як кажу оден ґрош тижнево.

Люди привикнут до того тай уже самі будут пильнувати, жиби дати ґрош на чис. Але добре назначити збирача в кождіму селі, що до него люди даваліби датки. Як так зробите, то Рід. Школа буде на певних ногах.

Стефан Варунок.

Від Редакції. Містимо цей допис без змін і даємо під розвагу й місцевим та повітовим Кружкам Р. Ш. Та, правда, тепер Рідна Школа потребує негайної помочі, то в першу чергу повинні поспішити наші банки, кооперативи й інші орґанізації, а також і інші грошевиті люде. Та не слід занедбувати вже тепер і дрібних датків. Тільки помагайте зараз, бо хто зараз дає, цей дає двічи.

ДОПИСИ

ЖОВКВА. **(Свято Христового Серця. Посвячення угольного каменя.)** Незвичайну велику й гарну хвилю пережило місто Жовква й жовківський повіт дня 24. червня ц. р. Цего дня обходить гр. кат. Церква свято Христового Серця, яке у Жовкві святкується дуже торжественно. Не дивно, бо жовківський монастир ОО. Василіян є ініціятором і центром культу Найсв. Серця Спасителя. Вже в суботу дня 23. червня зійшлося велике число людей навіть з далеких сторін, з Камінеччини, Равщини, навіть далекої Радехівщини та других повітів віддати поклін Христовому Серцю у величавім жовківськім храмі посвяченім Йому. У вечер прибув також Перемиський Епископ Йосафат Коциловський, великий почитатель Христового Серця, щоб своєю достойною Особою додати блеску цему празникови. — А в неділю від самого ранка непроглядні маси людей залягли цілу монастирську площу та весь ринок, так що прямо не можна було перетиснутись. Із всіх майже доокола чних сіл прибули душпастирі з процесіями. Від осьмої години рано приходили щораз нові процесії. О 10. год. почалася торжественна архиєрейська Служба Божа. На жаль при кінці св. Літургії почав падати сильний дощ, так що головне торжество на ринку не могло відбутися. Та мимо цего народ не розходився але чекав на друге свято, а це посвячення угольного камення під будову повітового українського дому в Жовкві.

В Жовкві вже від давна дається відчувати брак своєї домівки. Щоби зарадити цему, оснувався осібний комітет, який під проводом адвоката д-ра Михайлівського приступив цего року до будови своєї хати. І якраз на празник Христового Серця посвячено угольний камінь під цю будову. — Чина посвячення довершив Преосв. Епископ Йосафат, котрий при тій нагоді виголосив дуже гарну релігійно-патріотичну промову. На це торжество прибула також делегація нашої соймової репрезентації, а то голова українського соймового клюбу д-р Дмитро Левицький, сенатор М. Галущинський та посол Іван Ліщинський. Після промови Епископа говорив також д-р Дмитро Левицький про вагу будови наших національних домів і з цего гляду, що вони мають стати немов етапом до будови нашої держави. Опісля говорив сенатор М. Галущинський про значіння домово-родинного виховання. Всі промови наших національних послів, так при посвяченню, як і пізнійше при обіді, були нацiховані релігійним духом.

Важне для господарів

Сіно і його пашна вартість.

В кождім господарстві розріжняється солому гіршу і ліпшу, солому на пашу і підстілку. Подібно розріжняють також сіно. Сіно солодке — добре, сіно квасне — кінське — нездатне. Таке ділення сіна є невистарчаюче, бо якість сіна залежить в першій мірі від якости трав, що росли на сіножати, а також від гноєння штучними погноями, часу сінокосів, а також сушення. Деколи буває, що сіно не має тої вартости, що добра солома. Тому не можна дивуватися, що худоба його їсти не хоче. Хто хоче, щоби корови годовані нездалим сіном або соломою, дали йому богато молока та в додатку

ліск лежав майже 15 віків під румовищем та камінням. Щойно папа Сикст V. казав його умістити на середині площі св. Петра 1586 р.

Уставлення сего обеліска, довершене через будівничого Доменіка Фонтану, було получене з нечуваними трудностями. Поставлення його на згаданій площі було важною подією для тодішної Европи. В пятьох літах довершив папа Сикст V. таких діл, які через пятьдесять літ уважалися за неможливі до сповнення. Ніодно з них не зробило такого враження на населеннє Риму, як саме здвигненнє обеліска на площі св. Петра. Вже папа Павло III. носився з гадкою здвигнути обеліск, привезений ще за часів Нерона з Єгипту до Риму. Він радився таких славних будівничих, як Михайло Анджельо, Антін де Санґальо, та інших, однак ні один з них не уважав сей проєкт за можливий до здійснення. Тому, що сі будівничі становили тоді повагу, їх рішеннє уважано за мірoдатне.

Сикст V. чувся вповні вдоволеним, коли довідався, що великанський камінь вдасться поставити. В чотири місяці по його рішенню утворено окрему комісію, до котрої надіслано проєкти з цілої Італії, Сицилії та Греції. Комісія розглянула всі проєкти, а приняла проєкт славного Фонтани. Одинокий закид проти нього був цей, що Фонтана був ще дуже молоденьким архітектом. І тому його плян мали виконати два знамениті фльорентійські будівничі. Проти сього опирався Фонтана. Він заявив папі, що лише той розуміє цілий плян докладно, кто його укладав, і тому лише він сам може зі зрозуміннєм виконати його. Папа Сикст дався переконати його справедливому арґументови і поручив йому довершеннє важного діла. Цілий Рим героїжився проти сього і предсказав невдачу. Славний фльорентійський будівничий Вартоломей Аманаті так дуже перенявся тим, що роботу віддано Фонтані, а не йому, що повернув до свого рідного міста і там помер з журби.

Ціла штука у виконанню пляну полягала в тім, аби видобути обеліск з посеред маси нагромадженого каміння, та відкопати його з землі, якою він був прикритий майже до половини; опісля поставити обеліск на підвисшеннє і перевезти його на середину площі, а тут щойно поставити його на відповідній підставі. Сміливе підприємство розбудило подив, котрий ще збільшився через великанські, а скорі приготовання.

Потрібна залізна машина важила сорок тисяч фунтів, а її виконаннем були заняті всі італійські залізні гути Сосновий ліс коло Нептуно достарчив великанських бальків, а до перевезення кождого з них треба було запрягати по сім пар волів. Приготовання розпочалися в жовтни, а скінчилися аж з початком мая.

Перша частина роботи, а то піднесення обеліска до гори і поставленнє його на підвисшенню, була найтяжша. Величезна товпа народу зібралася, щоби подивитися на історичну хвилю. Явилися також всі кардинали, пралати і римська шляхта. Розпорядок начальника міста наказував цілковиту мовчанку; ся осторожність була конечна тому, щоби велика маса занятих робітників могла виразно чути кождий приказ. Архітект Фонтана розпочав свою історичну працю тим, що вперед попросив папського благословення.

Серед глубокої мовчанки, перериваної лише приказами Фонтани, йшла праця вперед. Занятих було девятьсот робітників і велике число коний. Коли непроглядна товпа видців з запертим віддихом стежила кождий найменший рух обеліска, дався чути голос: „Змочіть шнури!“ З великого напруження посторонки розігрілися і вже показався дим; за хвилинку могли посторонки перегоріти і вся праця разом з історичним обеліском могла бути погребана.

(Дальше буде.)

добре виглядали, цего ніколи не діждеться. Годованням соломою, ще ніхто не виплекав доброї худоби, ані її не виплекає. А при тій паші, яку мається по наших господарствах, тяжко доплекатися доброї худоби. Добре сіно, це підставна паша для худоби. Де нема добрих сіножатей, там повинні управляти богато конюшини, люцерни та ріжних мішанок. Сіножаті, які є, треба зліпшувати, гноїти штучними гноями та підсівати травами. Коли сіножати не доглядається, тоді вона заростає бурянами, що видушують добрі трави. Часто лучаються між тими бурянами отруйні буряни, що лише затроюють худобу та викликують зменшення молока. А ростуть вони по сіножатах і садах. З такого сіна користи не може бути, хіба шкода. Часто шкода коло цього робити, косити, сушити і звозити. Щоби зліпшити сіножати і мати добре сіно для худоби, треба сіножати підсівати насінням добрих пашних трав, що не позволять виростати бурянам. Обсівом сіножатей забезпечимо собі богато доброї паші, що буде мати всі поважні складники на витнорення молока і мяса. Коли ще ці трави підкріплятьтся підчас росту штучними гноями і викоситься в тім часі, коли зачнуть цвісти, тоді кождий буде мати богато доброго поживного сіна, що принайменше в части заступить брак ситної паші, як зерно і макухи.

Сокільські поминки

Надіслана стаття.

Гідно поминали наші Соколи память своїх погибших Побратимів 24. червня ц. р.

Богослуження відбулося зранку, в год. 8.30. Карно станули Соколи на означену годину в силі двох курінів, один Соколів, другий Сокілок, разом 800 чоловіка. Другіж спіли приїхати щойно по 10. год., так що разом було 1144 люда з 83 гнізд.

О год. 8.30 почав Вис. Преп. о. канцлер Ковальський полеву Службу Божу при участи хору питомців Перед престолом в чотирокутнику серед лісу спис станув бунчук і прапор, за ними Старшина „С-Б.“ з головою М. Заячківським і почесні гості, за ними сокільські чети, які під свої крила взяли і львівський „Луг“, що з містоголовою Ю. Мамчаком прийшов помолитися за Найкрасших сокільства. По полевій Службі Божій відправлено панахиду, до якої станули о. канц. Ковальський, о. префект Маліновський О. і о. ректор д-р І. Бучко. Проповідь виголосив о. канцлер. В ядерних словах вказав на минуле й начеркнув шлях відродженому сокільству. Музика „Сокола“ Замарстинів відограла „Боже Єдиний“ і все припало на вколішки. Чудова картина!

О год. 4.30 вийшли до привітання і станули лавами. На підвисшенню станула Старшина „С-Б.“. Один зі Старшини привитав зібрані чети і підчеркнув значіння приказу. Пронеслося тричі „Слава Поляглим“, відчитано привитання.

Почались вправи. Кольони Сокілок з жовто-блакитними прапорцями вправи виконали бездоганно. До ігрищ стануло 11 Соколів. Справно метали булавкою. Бігу не можна було перевести на розмоклій, повній води площі. По ігрищах виступили до вправ вільноруч Соколи. Вказалися на площу двома кольонами, розділилися на чотири кольоні і рівнобіжними лініями дійшли до углів грища. Відтак йдучи наперехрест стрінулися по середині грища, злучилися знов у дві кольони, дійшли до означеного місця і розступилися до вправ, які виконали бездоганно. З приємністю видці подивляли запал і розмах, з яким виконували Соколи свої вправи. Не уступили Соколам і Сокілки, які зараз по вільноручних вправах Соколів станули до своїх і виконали всі 5 рівно й гарно. Година руханки на селі (вправляв кружок Сагайдачного під проводом проф. С. Гайдучка) була дійсно зразком, як на нашому отяжілому селі вести руханку, щоби з часом перетворити його вдачу на рухливу, метку, підприємчиву і зарадну. Не було ні одного приладу дорогого, а показалося, що можна їх легко заступити. Хлопці вправляли справно і рівно. Метода запозичена від селянського народу данського, яку витворив в недавньому часі Нільс Бук

По чвіркових вежах виступили Соколи до вправ списами, які закінчили програму і лишили по собі в кождого глядача незатерте враження краси, зручности і сили.

Ціла програма була дуже добре обдумана. Кожна точка мала своє символічне значіння й уложена була в такім порядку, що одна другу доповнювала, а всі разом творили прекрасну будівлю, якої символом були поставлені вежі, в обороні який кожної хвилі готові станути Соколи зі списами в руках. У виконанню всіх точок видно було карність підпорядковання приказові, чого в ін-

---

ВОЛЬФ ХАЗЕР.

Мелямед Хаскель-бен-Йосеф

(Кінець)

— Так, — докинув вельми поважно, повагою надроблюючи свій молодечий вік кучерявий, увесь у випушках з мясистими вистаючими грубими губами, пристойний кандидат на доктора пан Зиґмунт Драйфах. — В нашій партії „поальй-ціон“ всі на це годяться, що Жиди, це перший народ між усіми людьми, а инші люде мають Жидам служити.

— Не „люде“, кажеться, не люде, — встромив свою замітку мелямед, тільки „ґої“, бо хоч ґої теж ходять на двох ногах і до нас, людей, подібні, але·їм Аденой, як нас навчають святі книги, Ґемури, не дав душі.

— Ну... душа... — завважав др. Адольф Ґрайбах і наче зацукався. Похилив голову, підсміхнувся і тягнув далі: Про цю справу не будемо диспутувати. Але я вас щось трошки запитаю, учений пане мелямеде — говорив поволеньки по німецьки. І ви, й усе шановне товариство, що ви мені скажете на тото: Знайшовся, скажімо, як ви кажете „ґой“, переконався о правдивости нашої реліґії і дозволив собі перевести одну операцію.

— „Бріс-міле“[19]) — кинув слівцем Ківе.

— Так, — тягнув далі др. Адольф.— Ну, спитаю я вас, чим він став?

— Жидом, — відповіли гуртом.

— Добре. І вже має душу? — Бо як був ґоєм, то немав її.

Поглянули Жиди між собою і нічого не відповіли.

— Але, позвольте, — знов почав Ґрайбах. — Знайшовся знов Жид, який вихрестився...

Всі Жиди сплюнули під стіл, декотрі щось пошепотіли а Хаскель таки залаяв слівцем: „а ріях“[20]).

— І вихрестився. Щож він тепер?

— Ґой і то найпаскудніщий ґой. На нього не то „ніддуй“, але „хейрем“ по всьому світі! — кричали навипередки.

— Ґой, кажете, — не давав за вигране меценас молодий. І вже нема в нього душі, бо став ґоєм. А жиє? А я вам скажу, що ви тут дещо помиляєтеся. Він не став ґоєм, він остався Жидом. Бо Жид, то така раса, що ніколи ним бути не перестане.

— Умайн! — притакнув один Мойше Кеніґ.

— Ось, бачите, — закінчив др. Ґрайбах, — тут про цю душу, то ви щось святих книг не добре порозуміли. Але нічого собі з цього не робіть. Всі знаємо й віримо, що Жидам належиться перше місце на світі. І коли поглянемо по світі, то бачимо, що так воно є. Та мусимо погодитися з цим, що й другі люде теж люде, гіршого сорта люде, але люде. З ними мусимо разом жити, їм деколи позірно годити й так уладжуватися, щоби їх собі і для своєї користи всюди в світі поневолити. І ви, побожні мужі ізраїльського народу й ми, як це ви може собі міркуєте, поґоєна ваша інтеліґенція стремимо до одної мети: Всюди на світі має заблестіти свята звізда мейлеха Дувида...

— „Умайн“! — притакнули.

...І підемо разом. Ви в своїх школах, хайдерах Бейс-Яаківах і т. д. навчайте молодь нашу по букві святих книг і навчите їх, що вони Жиди, і навчите їх, що таке Жиди. А ми, інтеліґенція, цього вчитися не потрібуємо, бо ми це в крови чуємо, що ми теж Жиди. Але ми живемо на світі, в суміш з усілякими народами. І ми, свідомі того, що стремимо до першенства й звершенности жидівства на світі, мусимо голови собі добре насушити, щоби раз-у-раз ослаблювати на світі силу того, як ви кажете, ґоївства. Нелегка, панове, наша робота. Ми мусимо вдавати всіляких патріотів, як де треба, мусимо йти з всілякими державами й народами на всілякі угоди і ком-

[19]) *„Бріс-міле“* = обряд обрізання.
[20]) *„А ріях“!* = жидівська лайка.

ших організаціях так мало буває. Сокільська Організація зрозуміла фізичне виховання молоді і поставила його на відповідному рівні. Кожна вправа звязана з історичною подією нашого народу й має її назву. Так виховує „Сокіл" молоде покоління на національно свідомих і сильних тілом і душею громадян. На жаль наше громадянство досі замало інтересувалося українським Сокільством. Як довідуємося сокільська організація задумує зробити в слідуючім році Краєвий Сокільський Здвиг з нагоди 35-ліття істнування „Сокола-Батька" у Львові. Щасть Боже! Тільки українське громадянство мусить більше цікавитися нашим Сокільством, дати йому моральну і матеріяльну підмогу.

НОВИНКИ

— Старшина поліції бандитом. Вчора розпочався в Лодзі сензаційний процес проти офіцера поліції А. Лютославського, який в перебранню з револьвером в руках нападав на склепи купців в середмістю і забирав в них з підручних кас всю готівку.

— Заворушення у фабриці. В Лодзі в одній великій прядільні застрайкувало 1500 робітників, противлячися зниженню заплати за роботу. Страйкуючі ушкодили телефон, щоб не мож було завізвати поліції, вдерлися до бюр дирекції та побили директорів Гомана і Вільчинського. Коли надійшов відділ поліції, страйкарі кинулися на неї. Ранено 2 поліцаїв, арештовано 14 робітників.

— Жертва неосторожности. У Львові при вул. Пекарській урядник Кулик необережно орудував спіртовою машинкою до палення. Наслідком того занялася 4-літрова банька з бензиною. Наступив вибух і пожежа. Огонь обняв усю хатню обстанову, а на Кулику занялася одіж, та сильно попарила його.

— Велика пожежа. В Лешневі під Бродами вибухла велика пожежа, яка трохи що не знищила цілого містечка. Огонь знищив цілковито 15 домів. Причина пожежі незвісна.

— Бандитські напади. На повертаючого ніччу з Люблина Великого до Обротина купця Райтера напало двох узброєних в кріси осібняків, котрі „сконфіскували" у нього 10 зол., убрання й білля... Справників нападу, двох сільських парубків, арештовано й відставлено до суду. Другий напад мав місце біля Жовкви. Повертаючих домів трьох господарів обскочили опришки, узброєні в револьвери й грозячи ними зрабували гроші й закуплені на торзі річи.

— Велика буря. Буревій, який недавно шалів по цілій Европі, спричинив в білостоцькім повіті страшні шкоди. В лісах лежать тисячі дерев, вирваних з корінням. Засіви рівнож в части знищені. В громаді Білосточко зруйновані 3 цегольні, 40 мешкальних домів і господарських будов. Кілька тяжко ранених робітників перевезено до шпиталя.

— Ціле містечко згоріло. В містечку Одживул вибухла в тих днях пожежа, яка знищила майже ціле містечко. Згоріло 300 домів, 150 родин залишилося без даху над головою. 1 особа згинула. Причина пожежі наразі незнана.

Смерть пастуха. Оноді в селі Волі Блажеївській у Самбірщині найшли на пасовищі мертве вже тіло Володимира Гудика, парібка, що пас нічью коні. Оглядини виказали, що він помер наслідком глибокої рани на виску, завданої ножем. За невідомим убийником пошукують.

Зударення пароплавів. Німецький корабель „Авґебурґ" (7000 тон) у дорозі до Чіле зударився невподалік пристані Довер із італійським кораблем „Марґоля". Залога німецького пароплава мусила зійти до ратункових лодок. Корабель поважно ушкоджений.

25 сотиків чиншу за винаєм міських будинків. Спір між маґістратом міста Ченстохови з державним скарбом за чинш міських будинків, що їх занимає військо покінчився так, що суд признав маґістратові відшкодування в висоті.. 25 сотиків. Тільки дочислився делеґат ґенеральної прокураторії по перечисленні на золоті найму в марках за час від 1923 до 1. липня 1924 р.

Хліборобські школи в Польщі. Загалом є в Польщі 239 хліборобських огородницьких і молочарських шкіл. Із цего хліборобських мужеських є 142, хліборобсько-годівельних 4, хліборобських жіночих 72, огородничих 12, огороднично-хліборобських 3, молочарських 4, вкінці кореспонденційних курсів 2.

Катастрофа автобуса з 60 дітьми. Невподалік Детмольду в Німеччині перевернувся автобус, що віз 60 дітей. Кількоро дітей вилетіло з воза. Важко ранених 16 дітей, а двоє вбитих.

Велика пожежа в Краківці. В містечку Краківці, в Явірщині вибухла оноді в ночі пожежа. Згоріло двацятькілька домів в ринку.

Бандитський напад на парохію. Оноді в ночі трьох бандитів напало на ґр.-кат. парохію в Головську. Коли один із них вибив шибу й ходів продістатися до середини, о. Мисик, збуджений зі

промиси, всюди й у всіх мусимо пізнати їх слабкі місця, де й коли найкраще вдарити й поцілити. Мусимо заволодіти пресою і письменством усього світа. Мусимо словом і письмом викликувати між ґоями рівнодушність і байдужність до всяких їхніх релігій а своєї держатися, мусимо вдавати інтернаціоналів або як ви це краще зрозумієте космополітів і визволювати других з привязання до їх рідної народности а своєї жидівської не покидати. Мусимо вкінці одних на других підцькувати й так ролі поділити, щоби приміром з двох найкращих другів — за порозумінням, це ясно, — один удавав, як в тутешньому краю — що є прихильником Поляків, а другий буцім бажав щастя поневоленим Українцям. Ось наша робота, панове! Einzeln marschieren, vereint schlagen![21]) А тепер — взяв у руку чарку вишняку — випиймо за: „Гойх юдентум!"[22]).

— Гіф, гіф, гойх! — закричали всі і вихилили свої чарки. Доктор Ґрайбах обтирав обличча хустиною.

— А якже буде тепер з виборами до сойму і сенату, — спитав Нухим Беґляйтер.

— Зробиться великий гармідер — відповів молодий юрист Зиґмундректе Зеліґ Драйфах. — Це вже справа порішена. Ми, сіоністи, тут у Галичині й ви ортодокси „Аґуда" підемо з тими, що на верхах. А там, у корінній Польщі і сіоністи й мізрахісти й гітахдушівці і ортодокси[23]) підуть з мнейшосцями народовими. І з одного й з другого боку допоможуть нам зискати мандати а в соймі знов усі получимося й заявимо, що вестимемо політику неутрально.

— Іван ґерехт инд Сурре ґерехт! — бовхнув веселий Ківе і всі сердечно зареготалися. Знов то попивали то закусували і слідно було, що вже в деяких головах вишнячок свою роботу робить. Всіляко воно проявлялося. А звісна річ, що бідний Жидок не дуже міцну голову має та до питва не звичний. Иньшому то може тільки онтой раз у день Сімхес Тойре пригодиться дещо черкнути понад верх. Одні почервоніли тільки наче буряки та випулили баньки наперід себе а їхні клясичні носи покрила перлиста роса. Другі похнюпилися та час до часу підсміхалися самі до себе, або щось під носом мурликали. А там двох: кравець Шулим Габернкорн і переплетник Рувим Біндерман стулилися до себе штрамелами до купи і сопіли. Тільки веселий Ківе сидів прямо, заложив два пальці на поясок від жупана і другими пальцями тарабанив на своєму череві якогось марша. Нараз зірвався, наче його що вкусило. Всі гадали, що й він щось цікавого скаже. А він тільки гукнув:

— Ну, браття-сусіди подякуймо раб Мойшеві за гостину тай їдьмо до хати, кожен до своєї. А вважайте, щоби, чого доброго, до чужої не потрапили, бо вишнячок. Ой добрий був тай вже нема. Ни, геравс, майне геррн[24])! І затягнув:

Фін гайм бін ех аровс міт фір коване рейдер.
Майн бовт вар нішт ґройс, нішт клєйн[25]),
а ґанд бедект міт лейдерн. Війо! війо!

Прощалися і розходилися.

---

[21]) „Осібняком іти, разом вдаряти".

[22]) Хай живе Жидівство!

[23]) Назви всяких політичних партій між Жидами.

[24]) Ану, виходімо, мої панове!

[25]) (Пісня)' „З хати я виїздив на чотирох кованих колесах. Мій віз був ні великий, ні малий, увесь шкурляттям покритий".

сну, схопив рушницю та стрілив у вікно. На другий день найшли під вікном неживого бандита. Був це Степан Тихонецький із Синевідська вижного. В кишенях убитого найшли ніж і кілька камінів.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ.

Боротьба Ірляндії

за віру, народність і волю.

ВСТУП.

Ірляндія, Ірляндці! Нема хоч трохи освіченої людини, що не чулаб цих слів і не розумілаб їх значіння!

Що значать, що говорять вони?

Говорять кожній культурній людині, важку й невпинну за католицьку віру, за свою народність і за волю землі рідної, говорять світові всему про понад вісімсотлітню боротьбу невеликого народу з великою та могутньою державою, що в усьому світі перед веде — про боротьбу.

Вісім століть боротися й без огляду на важкі невдачі, не стратити віри в перемогу правди, витрівало йти до мети — це не щобудь!

І щож могло дати переможеному, поневоленому народові цю силу витрівати в нерівній боротьбі? Певно, що дала її любов до рідної землі, любов, що її Всевишній вкладає в серце кожній людині! Але таки найбільше цеї сили й витрівалости дала Ірляндціям католицька віра, дало привязання до католицької Церкви.

Не булоб цего, сталосяб з Ірляндцями те, що з багато іншими поневоленими народами, що сталося з їх одноплемінниками Шотляндцями — вони сталаби були погноем могутньої англійської культури.

А так невеличкий народець, вірний католицькій Церкві станув до завзятущої понад 800-літньої боротьби з наймогутнішою великодержавою світа й видержав цю боротьбу! Малий Давид переміг великана Голіята.

Та хай говорить історія!

Країна й нарід

Ірляндія це острів, величиною не багато більший, як довоєнна Галичина (східня й західня). Лежить на північний захід від Европи, в сусідстві Великої Британії. Із трьох боків обливає його Атлянтійський Океан, а на сході віддільоють його від Великої Британії: пролив св. Юрія, Ірійське море та Північний пролив.

Більшину острова занимає хвиляста низовина, багата озерами, багнами та торфовищами. Стелиться ця низовина від східнього побережа біля Дебліна (столиці Ірляндії) безперервно аж по західнє побереже й продістається теж і в інших місцях аж до побережа.

Гори творять поодинокі громадки. Найважніші в північній Ірляндії Антримські гори. Вони простягаються в північно-східній части острова, досягають до висоти 549 метрів та базальтовими кручами спадають у море. До кращих гір належать Донеґальські гори в північно-західньому куті острова. Це щелиста верховина з глибокими долинами й невеличкими мальовними озерцями. Славні чарівними краєвидами гори Віклов на східньому побережі біля Дебліна. Горе Керрі на південному заході це ірляндська Швайцарія. Ці гори багаті фіордами, тут і найвищий шпиль в Ірляндії, 1040 метрів високий.

Ірляндія добре наводнена. 237 рік і річок вливається в море, не вчисляючи доплививів. Ріки пливуть повільно й часто розливаються озерами. Багато рік сплавних аж до джерела. Найважніші ріки: Шалон, Баров та Бан. Із озер найзамітніше Лок Най. Творить його ріка Бан. Велике воно понад сім квадратових миль. Кілярнейські озера славні романтичним окруженням.

Підсоння Ірляндії лагідне та вогке. Вогке повітря, правда, не дуже сприяє хліборобству, та зате враз із ріками та озерами дає островові цю все свіжу зелень, що від ньої острів має й назву Зеленого, або Ізмараґдового острова.

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький
З друкарні Вид. Сп. „Діло“, Львів, Ринок 10.